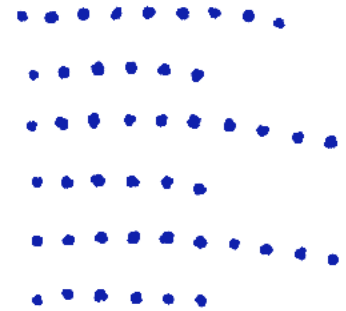
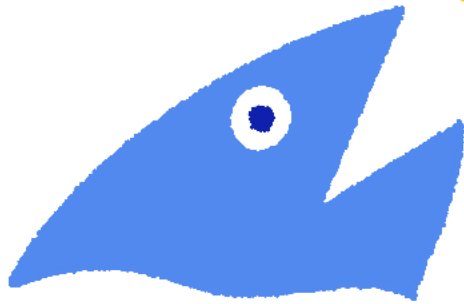

Kuvakirja

KUVAKIRJAT OVAT...

useimmiten lastenkirjallisuutta, mutta ne voivat olla myös vauvakirjoja, lelukirjoja, kuvitettuja romaaneja, katselukirjoja, lorukirjoja, tietokirjoja, sanakirjoja, keittokirjoja tai taideteosta muistuttavia kahvipöytäkirjoja.

Lapselle kuvakirjoilla on monenlaisia tärkeitä merkityksiä: niiden kautta opitaan kulttuurista ja kielestä, käsitellään tunteita ja erilaisia teemoja, ja ollaan lähekkäin aikuisen kanssa.

Mitä kuvakirjoja muistat omasta lapsuudestasi?
Millaisia muistoja niistä on jäänyt?

KUVAKIRJA ON TEKSTIN JA KUVAN SUMMA

Kuvakirjoissa teksti ja kuva ovat riippuvaisia toisistaan. Ne toimivat toistensa ympäristöinä, ja ovat vuorovaikutuksessa tiiviimmin kuin muissa kuvittamisen lajeissa.

Kirja teoksena ja sen tarina rakentuvat yhtä paljon sekä kuvan, että tekstin kautta.

*“Kuvittaja työskentelee aina tekstin kanssa.
Innoitun tekstistä, ja lähdän liikkeelle siitä,
mitä teksti minussa herättää.”*

Erika Kallasmaa, kuvittaja ja graafinen suunnittelija

MIETI !

Harjoittele mielikuvittelua tekstin pohjalta.

Laita silmät kiinni.

Mitä mieleen nousee?

Värejä, ääniä, muotoja, tuoksuja, olioita?

Miltä sukellusalus näyttää?

Mitä livekuvassa näkyy?

Millainen on maailma syvänmeren haudassa?

Kiinalaistutkijat laskeutuivat Mariaanien haudan pohjaan 10 909 metrin syvyyteen ja lähettivät sieltä ensi kertaa livekuvaa

Tekniikan Maailma, 23.11.2020

“Kuvittajana panostan eniten hahmoihin ja kokonaisdramaturgiaan. Kirjankuvitus ei ole koskaan yksittäinen aukeama, vaan kirja on kokonaisuus, ja se on loputtoman kiinnostavaa.”

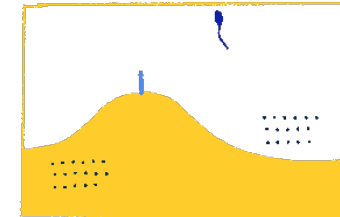
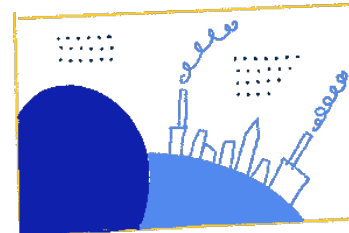
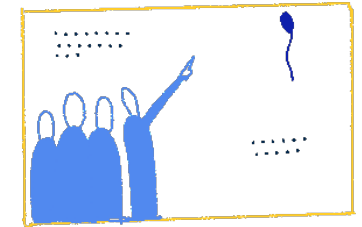
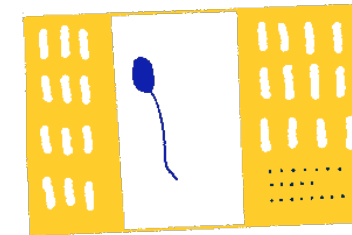
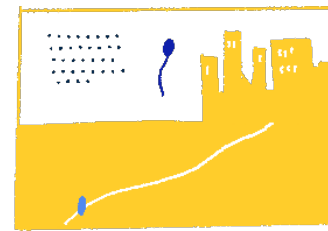
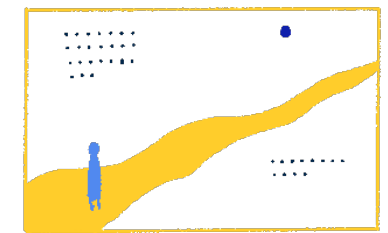
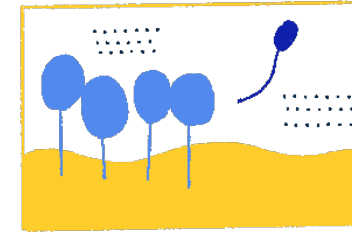
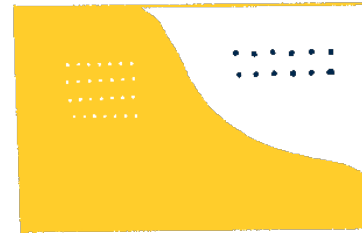
Erika Kallasmaa, kuvittaja ja graafinen suunnittelija

Kuvakirja on kokonaisuus

Kuvakirjan aukeamaa voi ajatella ikään kuin kohtauksena, josta siirrytään seuraavaan.

Samoin kuin elokuvassa, siirtymän täytyy olla lukijalle looginen: myös seuraavalta aukeamalta löytyy tuttuja hahmoja, elementtejä, värejä ja muotoja.

Jatkuvuuden ja yhtenäisen ilmeen suunnittelussa käytetään apuna taittosuunnitelmaa, johon teksti ja kuvitus sovitetaan.

Sivun kääntämisen draama

Kuvakirjan vetovoima taidemuotona perustuu erityiseen ilmaisukeinoon, jota kutsutaan *sivun kääntämisen draamaksi*.

Käytännössä se tarkoittaa sitä, että kirjan aukeamat muodostavat tarinallisen jatkumon: mitä seuraavalla sivulla tapahtuu?

Kuvakirja on siis tekstin, kuvituksen ja taiton summa. Kuvittajan (ja kirjan taittajan) tehtävä on kuljettaa lukijaa kirjan maailmassa aukeamalta toiselle.

Seuraavilla dioilla näet kaksi aukeamaa Laura Ruohosen ja Erika Kallasmaan lorukirjasta *Kummalla kammella*.

Miten dramatiikka sivua kääntäessä kasvaa?

Laivatonttu Kottermanin käsittämättömän käsitteellinen käsitys käsityöstä

Suu suukottaa
puukko puukottaa
mutta käsillä käsittää.

Näin näpeillä näprää,
sormilla puno
syntyy suitsait solmu
– tai rakkausruno.

Koruton kosinta

Likka kysy:
Miten ois häät?
Tykkään susta, niinkus näät.

Poika huus:
HYVÄT HYSSYKKÄÄT!
Nyt vai heti? Sää määrää!

Homma selvä ja halaus
pusu ja säävaraus.

Kosinta on koruton
mut korut on!

Arveluttava amfibiauto

Osta kosla, lotja osta,
osta tästä, osta tosta,
osta, maksa laatikosta!

Mutta toimiiko tämä
kun ratti on rämä
ja akkua jäljellä vaivainen jämä?

Tottakai, tottakai!

Tottakai ostin,
kun halvalla sai!

Ai jai, niin kai.

Soittakaamme yhtä jalkaa!

Soita mollissa Aata ja duurissa Ceetä
ei häittää
vaikka menee päin Beetä,
kun yhdessä päästellään käämistä ääniä
se lisää musaan atmosfääriä!

Hahmot ja maailmat

Lapsille suunnatut kuvakirjat noudattavat lasten rajattoman mielikuvituksen logiikkaa.

Tarinaa katsotaan yhtä paljon kuin luetaan.

Kuvakirjan katsomisen ja lukemisen voi ajatella ikään kuin mielikuvitteluun sukeltamiseksi. Kokemus on suurempi kuin kuvan ja tekstin summa.

Kuvittaja rakentaa siis elämystä ja kokonaista maailmaa.

Tunnistatko hahmot?
Mitä muistat maailmasta, jossa ne seikkailevat?

MIETI !

Lue Erika Kallasmaan sitaatti.

Miten Kallasmaan ajatus tekstistä ja kuvituksesta kuvakirjan kahtena eri tasona näkyy Laman lamaavassa lauantaissa?

”Kuva ja teksti on kirjan kaksi tasoa, jotka keskustelelee toistensa kanssa. Ne luo yhdessä vähän niin kuin elokuvan, mutta ne ei koskaan ole yksi yhteen tai kerro täsmälleen samaa asiaa.”

Erika Kallasmaa

Laura Ruohonen ja Erika Kallasmaa: Kummalla kammella. Otava, 2022.

Laman lamaava lauantai

Oi Lama!

Huonot uutiset pitää saamasi:

Laamasi maalasi
naamasi salaa,
kaasosi paasasi:
kuusesi palaa,
vaasisi kaasi
ja kalaasi halaa!

Voi voi, oi voi.

VINKKEJÄ TEHTÄVIIN

Kokeile eri tekniikoita:

Yhdistä viivapiirrosta ja väripintaa

Käytä kollaasitekniikkaa, ja maalaa leikeltäviä väripintoja paperille

Tee sekatekniikalla: maalausta, piirrosta ja kollaasia samassa kuvassa

TEHTÄVÄ: Näyttämö ja sen lavastaminen

Kuvittaja on kuin tekstin lavastaja, roolittaja ja dramaturgi. Kuvita sama lehtiotsikko, jolla aiemmin mielikuvaharjoittelit!

Muistatko, mitä mielikuvia sait otsikkotekstistä: värejä, muotoja, ääniä ja olioita?

Sulje silmät, ja palauta kuva mieleesi.

Kiinalaistutkijat laskeutuivat Mariaanien haudan pohjaan 10 909 metrin syvyyteen ja lähettivät sieltä ensi kertaa livekuvaa

Tekniikan Maailma, 23.11.2020

TEHTÄVÄ: Näyttämö ja sen lavastaminen

Lue Erika Kallasmaan sitaatti kuvakirjan aukeaman suunnittelusta.

Kuvita mielikuviteltu Mariaanien hauta. Tekniikka on vapaa. Ajattele tyhjä paperi kuin teatterin näyttämöksi, jolle sijoitat hahmot ja vihjeet maisemasta.

Millaisilla visuaalisilla vihjeillä syntyy vaikutelma merenpohjasta?

Noudata kolmea sääntöä:

1. Jätä tyhjää tilaa
2. Kaikkea ei tarvitse piirtää: käytä vihjeitä, pelkistä!
3. Käytä kontrasteja: pieni-suuri, tumma-vaalea, pyöreä-kulmikas jne.

”Tykkään käyttää paljon tyhjää tilaa. Ajattelen, että aukeama on ikään kuin näyttämö, johon ne hahmot ja vihjeet maisemasta sijoitetaan. En kuitenkaan välttämättä täytä aukeamaa koko maisemalla.”

Erika Kallasmaa

TEHTÄVÄ: Kuvan ja sanan suhde

Kuvittaessa kuvan ja sanan suhteilla voi leikitellä.

Kuvalla voi lisätä tekstiin merkityksiä tai riisua jotakin pois sanojen sisällöstä. Tekstin sanoman voi kääntää myös täysin pääläelleen: tekstissä kerrotaan jostakin suuresta ja pelottavasta, joka kuvassa esiintyykin söpönä ja herkkänä.

”Mun lähestymistapaa luomiini hahmoihin kuvaa animismi: mikä tahansa voi olla elävä. Niin kuin Varomaton Viikuna esimerkiksi.”

Erika Kallasmaa

Petrus Perushirviö
ELI KAUHUIJEN KASKELOTTI
Horribulli brutalix

Oon ehta perushirviö
mielessä kaaos ja tärviö
tapani lärvi ja örvio.

Oma puolueeton arvio:
Meikä on huippuhirviö!

TEHTÄVÄ: Kuvan ja sanan suhde

Tee kuvitus oheiseen lorumuunnelmaan.

Tuo kuvaan asioita tekstin ulkopuolelta:

yksityiskohdilla
poikkeamilla
vastakohdilla

Kuka tai mikä on Piippolan Vaavi?

Kuinka suuri Piippolan Vaavi on, ja millaiset ovat Vaavin hampaat?

Miltä lato näyttää vai onko se lato ollenkaan?

Onko Vaavin hampaiden hoitelu vapaaehtoista, vai hoiteleeko niitä kenties joku, josta teksti ei kerro?

Piippolan Vaavi

Piippolan Vaavilla oli lato, hiiala-viiala oi!
Siellä se hoiteli hampaitansa, viilalla-kiilalla hoi!
Ai, ai siellä ja ai, ai täällä, hiiala-viiala voi!

Lähteet:

Kettunen, S. 2019. Kuvittaja tarinankertojana - Kuvakirja esikoiskuvakirjatyön kautta nähtynä. Aalto-yliopisto, 2019.

https://aaltodoc.aalto.fi/bitstream/handle/123456789/40224/master_Kettunen_Satu_2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y